

СТАНОВИЩЕ

По процедура за придобиване на
образователна и научна степен
„Доктор“
Професионално направление 8.2

Тема: ОБРАЗЪТ НА МАЙКАТА В ТВОРЧЕСТВОТО НА СЕДЕМ БЪЛГАРСКИ
ХУДОЖНИЦИ: ИВАН МЪРКВИЧКА, ЕЛЕНА КАРАМИХАЙЛОВА, НИКОЛА
МАРИНОВ, ВЛАДИМИР ДИМИТРОВ – МАЙСТОРА, ИВАН МИЛЕВ, ВАСИЛ
СТОИЛОВ И ИВАН НЕНОВ

на Величко Александров Раклеов,
докторант към Катедра
„Живопис“, ФИИ, НХА

научен ръководител: проф. Божидар Стоянов Бояджиев

от проф. д-р Бисера Вълева, СУ „Св. Кл. Охридски“

1. Представеният за становище дисертационен труд на Величко Раклеов се състои от следните части: увод, две глави, заключение, изводи; научни публикации и библиография, която включва литературни източници (монографични и периодични издания от различен вид, както и съставни части от такива), 120 графични произведения. Общият обем на текста е 195 страници. Библиографията включва 133 цитирани заглавия, от които на кирилица (български и руски) 114 бр., а на латиница 19бр. След библиографията на литературни източници е поместен списъкът с цитираните графични произведения. Приложенията, три на брой, според изискванията на академичното писане са извън общото книжно тяло. Те са с различен обем, като Приложение I се състои от 94 страници, със 120 илюстрации, които са визуалната основа за изследователските тези, за изводите и приносите на дисертационния труд.

2. Предметът, целите и конкретните задачи в изследването, са обосновани и формулирани с разбирането и професионалния интерес на практикуващия художник. Предметът на дисертационния труд е фокусиран върху сегмент от произведения, обхващащи темата за образа на майката. Те са подбрани по начин, който е характерен

за творческия прием и емоционален заряд на анализирани седем български художници.

3. Обектът (изследователският фокус) на труда е върху конкретна жанрова категория като композиция и емоционално въздействие, присъстваща в произведенията на изследваните български автори, в хронологичен отрязък от почти един век и основно в контекста на развитието на европейската християнска изобразителна стилистика. Проучването в труда акцентира върху образа на майката в творчеството на седем български художници: Иван Мърквичка, Елена Карамихайлова, Никола Маринов, Владимир Димитров – Майстора, Иван Милев, Васил Стоилов, Иван Ненов, като докторантът откроява индивидуалния им почерк и в този контекст характеризира особеностите на цялостния им творчески подход.

4. Добро впечатление в текста правят структурирането на изложението, логиката в аргументирането на тезите в последователните глави, както и анализът на обвързания с тях илюстративен материал. Необходим акцент в увода са абзаците, които обясняват сложното взаимодействие между „общоевропейското“ и „българското“ (стр.10). Авторът се позовава и анализира различни изследвания от български изкуствоведи разглеждали в текстовете си аспекти от избраната тема.

Фокусът в първа глава е върху творчеството на И. Мърквичка, Е. Карамихайлова и Н. Маринов, автори, които са получили художественото си образование в чужбина. Докторантът представя и подробно разглежда обемното творчество на Ив. Мърквичка след установяването му в следосвобожденска България. Той детайлно анализира композиции от пловдивския и софийския период на автора, в които се среща образът на майката. Отбелязани са стиловите характеристики и промяната в творческия почерк на художника. Докторантът прави синтезиран исторически преглед (31 стр. – 38 стр.) върху иконографията на изображенията на св. Богородица и Младенеца, които според него имат пряко отношение към визуалните интерпретации на представяните художници, както и към техни конкретни произведения.

Към творчеството на Елена Карамихайлова, В. Раклеов подхожда през призмата на импресионистичния ѝ подход, като обобщава, че в произведенията ѝ образът на

майката е „символ на искрената любов“ и на константната надежда – убежище.

За третия представен в главата автор Никола Маринов, докторантът отбелязва, че образът на майката, без значение от техниката, е събирателен и достига до символ. В тази част от текста той подчертава, че широкият изобразителен интерес и творческа активност на Н. Маринов обогатяват персоналния му пластичен език и детайлизират възможностите на цветното петно, а оттам и изказа на произведенията му.

И в първа, и във втора глава Величко Раклеов се позовава на много широк кръг източници на информация, за да изгради логически защитено персонално становище. Акцентът във втора глава е върху творчеството, в контекста на темата на труда, на Владимир Димитров – Майстора, Иван Милев, Васил Стоилов и Иван Ненов, четирима художници, които са получили професионалното си образование в България. Безспорно е трудно да се разглежда творчеството на Владимир Димитров – Майстора, поради множеството и различни детайлни анализи, но докторантът успява да се позове на примери, които да подкрепят тезата му и да персонализират изследователската му позиция (например познатата работа „Майка с дете“, 1926, НХГ). Той акцентира върху хомогенната житейска и творческа философия на художника, за когото основният смисъл на съществуване се корени в любовта и грижата – морални общочовешки категории, обобщени в образа на майката.

При Иван Милев, Васил Стоилов и Иван Ненов ясно отличимите иконографски модели са интегрирани в разглежданите им произведения спрямо художествено-пластичните търсения на авторите, за които дълбоките смисли на живота неминуемо се олицетворяват с образа на майката.

В Заключението докторантът обобщава развитите в цялостния текст тези. Той акцентира върху образния език и влиянията от теченията характерни за общеевропейското развитие на живописца, които „*намират своята проява в творбите, отнасящи се до темата за образа на майката*“ при разглежданите художници. Според В. Раклеов обединяващата линия в изследваните произведения „*е пресъздаването на образа на майката като символ на любовта, грижата и спасението*“ (157 стр.).

5. В труда е приложена комплексна методология за анализ на разглежданите произведения, която се опира на различни методи като: формално-стилов,

иконографски, социологически, културно-исторически анализ, биографичен метод. Интердисциплинарността в основата на изследователския подход е видима в целия текст и определя значимостта на критическата позиция на докторанта.

6. Приносите на дисертационния труд са обособени на стр. 158 - 159. Бих открила приноса, в който акцентът е върху биографичните детайли за авторите, които съчетават в цялост данни, представяни поотделно в предходни изкуствоведски проучвания. Също така е приносно изследователското търсене на докторанта фокусирано върху открояващи се характеристики и влияние на визуални традиции, както в иконописта, така и в българското народно творчество по отношение на трактовката на образността в разглежданите произведения в изследването. Интересен е и ракурсът на Величко Раклеов към откриващи се взаимовлияния и приемственост между изследваните автори по отношение на интерпретацията на майчиния образ.

7. Чрез направените две публикации в специализирани издания (РАКЛЕОВ, Величко, 2023. Пътят към различните „реалности“, отразени в картините на Елена Карамихайлова, представящи образа на майката. Пример в няколко произведения. В: Изкуство и критика [онлайн]. София: Национална художествена академия, 2023, том 4, брой 2, с. 64 – 69. ISSN 2738-7275; РАКЛЕОВ, Величко, 2023. Образът на майката в творчеството на Никола Маринов – от конкретиката на вдъхновението до обобщеното виждане. Преглед на няколко картини. В: Изкуство и критика [онлайн]. София: Национална художествена академия, 2023, том 4, брой 2, с. 70 – 75. ISSN 2738-7275) докторантът има изискуемият минимум от публикации, чрез които резултатите от изследването имат необходимата популяризация в средата на специалистите в областта.

8. Съпътстващият труда автореферат е коректно разработен и принципно отразява всички основни идеи в цялостната разработка.

9. Към труда могат да се отправят някои препоръки. Забелязва се повторение на абзаци (стр. 9). В текста на места има технически пропуски (например Никола Михайлова-стр.86), в някои части цитатите превишават допустимите тридесет

процента. Тези бележки не омаловажават работата на докторанта, а са насочени към по-добрата визия на изследването.

Анализите и изводите от труда биха били от полза в академичната подготовка на студенти от различни художествени и университетски специалности свързани с проблемите на живописата, историята на изкуството, на културологията и др.

10. Заключение

Въз основа на изследователските резултати в представения труд „Образът на майката в творчеството на седем български художници: Иван Мърквичка, Елена Карамихайлова, Никола Маринов, Владимир Димитров – Майстора, Иван Милев, Васил Стоилов и Иван Ненов“, както и оценката ми относно приносите и научните публикации на докторанта, смятам, че трудът съдържа необходимите качества на дисертационен и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Величко Александров Раклеов образователната и научна степен „доктор“.

проф. д-р Бисера Вълева

29.01.2025

София